

Sweelinckplein 2 'Sri Wedari'. Foto: Esther Langendam

UIT DE WIJKEN

Duinoord

In deze editie van de rubriek: 'Uit de wijken' een beschrijving over het ontstaan van de wijk Duinoord, haar oorspronkelijke bewoners en het leven van alledag. Deze bijdrage wordt gevolgd door een ingekorte versie over Sunny Court van de hand van Sandra van Dijk, een artikel dat eerder verscheen in 't Lopend Vuurtje, het wijkblad van Duinoord.

De laat 19e-eeuwse wijk Duinoord, begrensd door onder andere de Laan van Meerdervoort en de Groot Hertoginnelaan, staat bekend om haar levendigheid en beeldbepalende gebouwen. Sinds 1996 is de wijk een beschermd stadsgezicht, met meerdere panden die de status van gemeentelijk monument of rijksmonument dragen. Met name in de Reinkenstraat en Valeriusstraat vind je unieke winkels en restaurants, waar de zomerse terrassen altijd goed bezet zijn.

Het ontwerp en de bouw

Duinoord was na het Willemspark het tweede grote uitbreidingsproject van Den Haag en het initiatief lag in handen

van bankier Daniël Scheurleer. Bijzonder is dat het stratenplan in één keer is ontworpen. Het Sweelinckplein vormt het centrale punt van deze amandelvormige wijk, waarvan het stratenplan in 1892 werd goedgekeurd door de Haagse gemeenteraad. De ontwikkeling en bouw startten een jaar later onder leiding van de N.V. Haagsche Bouwgrondmaatschappij.

Om de wijk bouwrijp te maken werd het heuvelachtige terrein, ooit eigendom van de Groothertogin van Saksen-Weimar, afgegraven. Een deel van het zand werd gebruikt voor de aanleg van straten in de Schilderswijk. Speciaal hiervoor werden afvoerkanalen gegraven, zoals het kanaal tussen de Waldeck Pyrmontkade en de Koningin Emmakade. De architectuur van Duinoord is gevarieerd, mede dankzij een wedstrijd voor gevelontwerpen. De winnende architect, Nicolaas Molenaar sr., ontwierp het neo-Hollandse renaissancecomplex 'Sri Wedari' aan het Sweelinckplein, herkenbaar aan de rijke versieringen, puntgevels, en een veelhoekige toren met naaldspits. De naam betekent 'Hemelse Tuin'.

Vanaf het begin was Duinoord populair bij repatrianten en verlofgangers uit Nederlands-Indië, die de wijk een tropische sfeer gaven. De huizen waren gebouwd op zandgrond, wat aantrekkelijk was voor Indiëgangers die geloofden dat wonen op zand beter was voor de gezondheid, omdat er minder sprake zou zijn van optrekkend vocht. Vanwege de vele Indische bewoners kreeg het Sweelinckplein de bijnaam 'Sweelinckplein-der-residenten,' en werd de wijk, vanwege de tropische invloeden, al snel de 'trassi-buurt' genoemd.

Bedreigingen en afbraak

De architectonische eenheid van de wijk werd verstoord tijdens de Tweede Wereldoorlog, toen forse delen van Duinoord werden afgebroken voor de bouw van de Atlantikwall. Na de oorlog waren er plannen voor een hoofdweg op het tracé van de tankgracht. Deze werden uiteindelijk niet gerealiseerd. De wederopbouw bracht nieuwe appartementen, kantoren en scholen, en het Stadhoudersplantsoen werd aangelegd. Tegenwoordig zijn informatieborden geplaatst die de abrupte overgang van historische panden naar de naoorlogse bouw in dit deel van de wijk verklaren.

In de jaren zestig dreigde het Sweelinckplein verminkt te worden toen de Eerste Nederlandse Verzekeringmaatschappij daar een nieuw hoofdkantoor wilde bouwen. Dit zou de sloop van meerdere monumentale panden betekenen. De bewoners van Duinoord kwamen massaal in verzet. Dankzij de vasthoudendheid van ijzerhandelaar Gerard Zwager, die een royaal aanbod van ENNIA afwees, en staatssecretaris Gerard Wallis de Vries, die de panden op de voorlopige monumentenlijst plaatste, werd het Sweelinckplein gered.

Door de jaren heen heeft Duinoord haar tropische karakter ingeruild voor een meer internationale uitstraling, mede door de toestroom van expats. Het Bewonersoverleg Duinoord speelt een belangrijke rol in het bevorderen van

Van Blankenburgstraat. Foto: Sandra van Dijk

de onderlinge gemeenschapszin, onder meer door het organiseren van expat-bijeenkomsten. De wijk biedt naast haar monumentale panden ook tal van rustige plekken om te ontspannen. Het Sweelinckplein is 's zomers een geliefde plek voor gezinnen en kinderen, en aan de rand van de wijk is een voormalig vuilverbrandingsterrein omgetoverd tot een groene oase met sportvelden, speeltuinen en een kleine manege. Sunny Court, een verborgen parel, maakt het geheel compleet.

Kitty Bos

Sunny Court

VERBORGEN PAREL IN DE WIJK

Het goed verstopte parkje Sunny Court is al vele generaties een heerlijke plek om te vertoeven, toch begon het ooit anders.

In de hoefijzervormige inham aan de Laan van Meerdervoort, vlakbij de Reinkenstraat, bevindt zich een onopvallend hek dat leidt naar een bijzonder park. Het is klein maar fijn en geheel omringd door huizen en stadstuinen. Een ideale plek

om in alle stadsgewoel even tot rust te komen of om kinderen in het speeltuintje even 'uit te laten'. Een kronkelig pad leidt door het parkje, waarin mooie oude bomen, planten en struiken staan. Er is ook een minibieb en een stuk terrein waar de natuur haar gang kan gaan. Enthousiaste buurtbewoners die rond het park wonen, leveren met hun werkgroep een bijdrage aan het (groen)onderhoud en het openen en sluiten van het park.

Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij

Het verhaal van deze plek begint eind negentiende eeuw. Dan krijgt de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij, een van de vijf in Den Haag opererende stoomtram-maatschappijen, van de gemeenteraad toestemming om een stoomtramlijn aan te leggen vanaf het eigen Station Hollands Spoor naar Scheveningen. Deze dubbelspoorslijn richting Scheveningen, die ten zuiden van de toenmalige bebouwde kom is aangelegd, wordt in 1886 geopend. Bij de kruising Laan van Meerdervoort – Conradkade – Reinkenstraat legt men een dubbelspoors zijverbinding naar de Anna Paulownastraat aan. Als vanaf 1893 Duinoord wordt ontwikkeld houdt men bij het ontwerp rekening met de spoorlijnen. De zijtak naar en van de Anna Paulownastraat loopt in Duinoord namelijk tussen de tuinen van de Obrechtstraat en de Laan van Meerdervoort in. De hoeken van de Reinkenstraat zijn leeg op het tramwachthuis, het goederenkantoor en de sporen na.

De stoomtramlijnen zijn erg populair bij de bevolking. Als vanaf 1904 paardentramlijnen geëlektrificeerd worden, ontstaat er concurrentie waar vooral de zijtak richting Anna Paulownastraat last van heeft. Toch blijft de zijtak nog jaren open omdat hij voor de aanvoer van bouwmaterialen naar het Vredespaleis wordt gebruikt. De bouw daarvan start in 1907, precies bij het eindstation van de stoomtram.

Na opheffing van de aftakking in december 1915 krijgt het geheel een andere bestemming. Aan het huizenplan van de Reinkenstraat, Waldeck Pyrmontkade, Koningin Emmakade en Tasmanstraat is op meerdere plaatsen nog steeds te zien waar de stoomtram heeft gelopen.

Ontwikkeling Reinkenstraat en ontstaan Sunny Court

Op de lege stukken grond bij de Reinkenstraat verrijzen in de loop der tijd meerdere panden. Direct aansluitend op het al bestaande stuk Reinkenstraat wordt al snel een pand gebouwd waarin zich op de begane grond de autoshowroom van de Haagsche Automobiel en Motor Import Mij (HAMIM) vestigt. De bijbehorende herstellwerkplaats en garageboxen hebben aan de Reinkenstraat hun ingang en liggen achter de huizen op het binnenterrein. Op het binnenterrein wordt ook een tennispark met twee tennisbanen geëxploiteerd, met dezelfde ingang als het huidige park. De particuliere eigenaar geeft het de naam Sunny Court en adverteert met “Trainer met eigen banen geeft club- en privaates”.

Bij vorst worden de banen ondergespoten, zodat er na aankoop van een kaartje de hele dag naar hartenlust geschaatst kan worden. Getuige de krant De Avondpost is er op 15 december 1933 's avonds zelfs een ‘gecostumeerd ijsfeest’. Sunny Court beleeft bovendien op 10 december 1945 na alle oorlogswinters de schaatspremière met de eerste enthousiastelingen die hier een baantje trekken.

Sunny Court park

Sinds 1977 is het voormalige tennisterrein een gemeentepark. Dit gebeurt echter pas nadat een verzoek begin jaren zeventig om hier een tweede garage te mogen bouwen door de gemeente is afgewezen. Van het park wordt tot op de dag van vandaag door jong en oud dagelijks genoten.

Sandra van Dijk

Sunny Court. Foto: Esther Langendam